

STREIF

Samfunnsfag for videregående

13 En verden uten grenser

Globalisering

- Varer, kapital, informasjon, kultur og mennesker krysser grenser i større omfang og i raskere tempo enn noen gang.
- Det som skjer ett sted i verden, får stadig større betydning for enkeltmennesker, bedrifter og samfunn andre steder.
- Styrt prosess:
 - Teknologisk utvikling.
 - Politiske vedtak i nasjonale og internasjonale organer, frihandelsavtaler.

Globalisering

Økonomisk globalisering:

- Markedsøkonomi.
- Arbeidskraftintensiv produksjon flyttes til land der produksjonskostnadene er lave.
- Transnasjonale selskaper.
- Fortsatt nasjonal skjermet produksjon.

Globalisering

Kulturell globalisering:

- Samme forbruksvarer og kulturimpulser.
- Ikke like intens i alle land og regioner.

Politisk globalisering:

- Globalt politisk samarbeid (neste kapittel).

Konsekvenser av globalisering

Positive konsekvenser:

- Økonomisk vekst i rike og en del fattige land.
- Gir godt utgangspunkt for generell velstandsutvikling på sikt.
- Økonomisk samarbeid er fredsskapende.
- Transnasjonale selskaper innfører bedre lønns- og arbeidsforhold enn de lokale standardene.

Konsekvenser av globalisering

Negative konsekvenser:

- En del fattige land har blitt fattigere.
- De økonomiske forskjellene i verden øker, og det virker konfliktskapende.
- Nasjonale myndigheter mister makt til de transnasjonale selskapene.
- Økte miljøproblemer.
- Mindre kulturelt mangfold.
- Økt organisert internasjonal kriminalitet.

Organisasjoner

- Verdens handelsorganisasjon (WTO):
 - 153 medlemsland (mars 2009).
 - Ønsker å øke den økonomiske veksten gjennom å liberalisere verdenshandelen.
 - Konsensusorganisasjon.
 - Fattige og rike land står mot hverandre, særlig når det gjelder landbruksprodukter.

Organisasjoner

- Verdens sosiale forum (WSF):
 - Årlig internasjonalt møte for medlemmer av ulike organisasjoner som er kritiske til globaliseringen.

Fattige og rike

- Ulik fordeling av verdens ressurser:
 - 1,2 milliarder mennesker lever i ekstrem fattigdom.
- Henger sammen med den industrielle utviklingen:
 - I-land i nord.
 - U-land i sør.
 - Nyindustrialiserte land (NIC) i Øst-Asia og Latin-Amerika.
- De fattigste i verden er kvinner.

Årsaker til fattigdom

- Kolonitida.
- Gjeldsproblemer.
- Høy befolkningsvekst.
- Mangel på sentrale samfunnsinstitusjoner og infrastruktur (systemkrise).
- Lavt utdanningsnivå.
- Hiv/aids.

Årsaker til fattigdom

- Politisk ustabilitet, korrupsjon og totalitære regimer.
- Fattigdommens vonde sirkel: fattigdom hindrer økonomisk vekst og utvikling.

Hva kan vi gjøre?

- «Trade plus aid»
- Utviklingshjelp (0,7 % av BNP).
- Gjeldssletting.
- Godta u-landenes krav i WTO-forhandlingene.
- Mikrofinans.
- FNs tusenårsmaal.

Bærekraftig utvikling?

- Rapport fra 1987 introduserte begrepet.
- Bruke naturressursene uten å ødelegge ressursgrunnlaget for kommende generasjoner.
- Miljøproblemene er knyttet til fattigdomsproblemene og den økonomiske globaliseringen:
 - Overforbruk i Vesten.
 - Rovdrift på naturressurser i fattige land.

Bærekraftig utvikling?

- De som er minst skyld i miljøproblemen, blir hardest rammet.
- FN-toppmøter om miljøspørsmål
 - Miljørapporter.
 - Miljøavtaler.
- *State of the World.*

Viktigste miljøutfordringer

- Klimaendringene får konsekvenser for alle.
- Nyrike land i Øst-Asia ønsker samme levestandard som Vesten, men Vesten vil ikke redusere sin levestandard.